

EXPLORACIONS A SANTA MARIA DE VILADORDIS

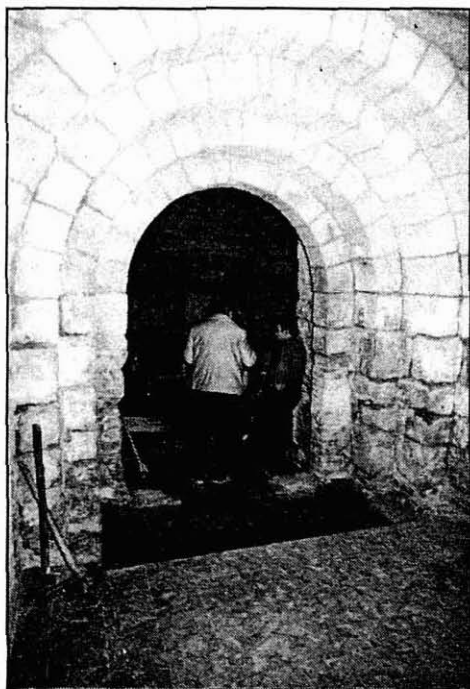
AMICS DE L'ART ROMÀNIC DEL BAGES

Aprofitant l'avinentesa de la decisió de la Junta parroquial de Viladordis, de canviar el paviment de mosaic hidràulic de l'església, col·locat l'any 1915, per un altre, de lloses, com el que hi havia hagut abans del mosaic, s'ha procedit prèviament a l'obra, a aprofundir uns centímetres el sòl de la nau i, a més, a aixecar l'enllosat del presbiteri, en busca de restes de construccions anteriors a les que hi havia a la vista.

Ara, acabada l'exploració, que ha durat del 14 de gener al 25 de febrer, treballant-hi sols els caps de setmana, en podem donar els resultats.

Sota l'enllosat del presbiteri, a 10 cm. de la superfície, s'han trobat dues filades de carreus de l'absis del segle XI i del corresponent arc de reducció, que lliguen amb les parets de la nau, que són de la mateixa època. Aquest absis és més reduït que l'actual, que és de finals de segle XII o de principis del XIII, i té el centre més cap a la nau, que el d'aquest.

Les filades del referit absis de l'onzena centúria s'assenten sobre un fonament format per una filada de pedres de formes diverses i bastant irregularment col·locades, però que descriuen un semicercle de diàmetre més ample que aquell i també excèntric respecte dels altres absis que té a sobre. El nivell superior d'aquest fonament és a 55 cm. de la superfície de l'enllosat actual. A sota, a una profunditat de 70 cm. de l'enllosat, s'hi troba el tapàs, de color gris verdós.

El portal romànic i els peus dels muntants del pre-romànic.
Foto: Roser Vigué.

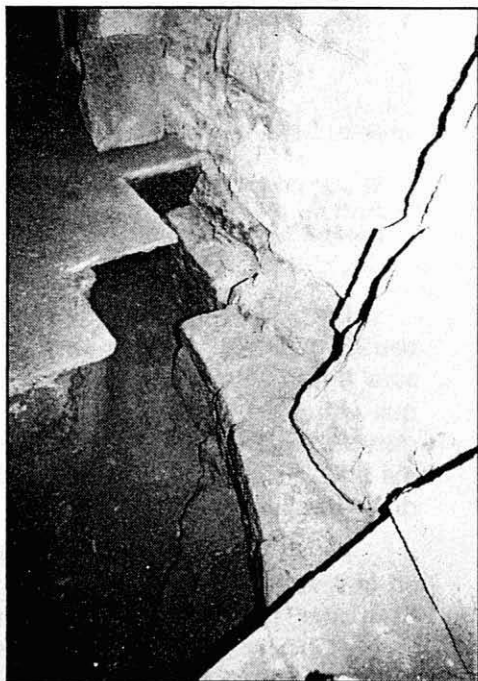
L'exploració de l'interior de la nau ha posat de manifest un fonament sota les parets romàniques més ample que aquestes, bastant irregular i sense que en alguns llocs guardi paral·lelisme amb els murs que sosté. És de pedres trabades amb morter de calç.

Aquest fonament ha desaparegut en la seva major part sota l'arcada del campanar, ja que sols en queda la filada més externa. Les altres pedres, allà innecessàries, per no haver de sostenir res, degueren ser aprofitades per a la construcció del cloquer.

A l'altra banda de la nau, davant l'arcada pariona de la del campanar, que fa com una capella, hi ha, formant part del fonament, però destacant-se'n, ja que es fica una mica endins de la nau, hi ha, diem, les restes d'un pilar quadrat, de 47 x 47 cm. del qual se'n conserven dues filades, d'un sol carreu cadascuna, a la cara que dona a la nau. A l'altre cantó d'aquesta no es veu rastre de cap pilar parió, però ja hem dit que allà ha desaparegut quasi totalment el fonament.

Sota el portal romànic es van trobar les restes dels muntants del pre-romànic, bastant més estret, d'uns 78 cms.

Altres troballes han estat les de tres sitges poc profundes, barroerament buidades al tapàs, troncocòniques en llur forma actual i a una profunditat de 38 cm. del mosaic ara suprimit, que era la mateixa fondària d'un paviment fet de calç, terra, i pi-

Restes de l'absis pre-romànic, de l'absis i arc de reducció del segle XI i de l'absis del XII-XIII. Foto: Roser Vigué.

cadís ceràmic, que anivellava amb gruix divers la desigual superfície del tapàs, que constitueix el sòl natural. Aquestes sitges són irregularment repartides i van ser trobades plenes de runa i terra, sense objectes d'interès, si no és un tros de pedra de molí.

S'ha descobert una sola sepultura, al tercer tram de la nau, al costat dret, amb un esquelet posat en sentit longitudinal respecte de l'església i amb el cap vers l'absis. Tenia el braç esquerre doblat, amb la mà sobre la cara. S'hi van trobar allà mateix alguns claus, que devien ser del bagul. Segons el Sr. Lluís-A. Guerrero, l'esquelet era d'una dona d'uns cinquanta anys, d'1,58 m. d'alçada, d'aspecte poc robust, crani allargat, estret i alt, corresponent a la raça mediterrània gràcil. És de destacar la seva quasi total edentació i estava afectada d'osteoporosi superior a la què se li podia suposar per la seva edat. Pot tenir uns tres-cents o quatre-cents anys.

Dispersos, s'han recollit alguns fragments de tègula, ceràmica sigillata vermella i medieval-negra, en molt poca quantitat i dues monedes, un ardit de Felip IV (1621-1665) i un altre de Carles III, l'Arxiduc (1706-1711).

Posats a interpretar les restes de les construccions descobertes, direm que les sitges cal atribuir-les a una etapa anterior a la construcció de la primera església, és a dir, deuen ser del segle IX o anteriors i tenir relació amb la vil·la les restes de la qual es van descobrir a la plaça de l'església l'any 1975.

El fonament sota la construcció del segle XI deu ser el de l'església documentada com existent el segle X i, probablement, de finals del IX, perquè l'excentricitat que té respecte de l'absis que suporta, indica que no va ser fet per a aquest, i lliga amb el pilar

que hi ha al segon tram de la nau, sota la capella lateral dreta, pilar que no deu ser altra cosa que el muntant de l'arc triomfal pre-romànic, cosa que sembla confirmar-ho el coincidir de mides amb la imposta esculpurada que es va trobar anteriorment en les excavacions de la plaça de l'església.

Si aquesta hipòtesi fos certa, el temple pre-romànic de Viladordis, el de Santa Maria de Vilamajor, hauria tingut una capçalera semicircular prolongada o bé de planta de ferradura, arc triomfal i una nau de 8'80 m. fins a la paret de ponent.

